

معاون سازمان زمین‌شناسی کشور خبر داد؛

۲۷ سال خشکسالی و غفلت از هشدارها؛ فرونشست زمین به بحران ملی تبدیل شد

مساله فرونشست زمین از ۲۰ سال قبل وارد ادبیات کشور شده و این حوزه موضوعی جدیدی نیست. حاکم شدن ۲۷ ساله خشکسالی در کشور و فشار مضاعف بر آبخوان‌ها و ذخیره‌گاه‌های آبی بسیار قابل تامل است. سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور از دهه ۸۰ در این زمینه هشدارهای لازم را ارائه داد. اکنون با گسترش دامنه فرونشست به داخل شهرها، زمان را برای جبران از دست دادیم. اینکه فرونشست زمین ناشی از برداشت بی‌رویه آب بیش از میزان ذخیره‌گاه‌ها است بر همگان روشن است.

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی معدن پیشرو؛ دکتر رضا شهبازی معاون زمین‌شناسی این سازمان با بیان اینکه محققان از ۲۰ سال گذشته بحران فرونشست زمین را به تصمیم‌گیران و سیاستگذاران کشور گوشزد کرده‌اند، اظهار کرد: در آن زمان سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور در مطالعات خود در زمینه فرونشست تهران در نقطه‌ای با فرونشست ۳۶ سانتی‌متری مواجه و اعلام شد. ولی این عدد در ادبیات باقی ماند و به نظر می‌رسد اعلام اعداد بزرگ درباره پدیده فرونشست زمین در آن زمان موجب شد که امروز مخاطب نسبت به این پدیده بی‌تفاوت باشد.

وی، با اشاره به نقشه فرونشست زمین در دهه ۸۰ با بیان اینکه سومین پیمایش فرونشست زمین نیز اجرا شده، ادامه داد: همان استان‌هایی که در دهه ۸۰ صدرنشین بودند در پیمایش سوم نیز همچنان صدرنشین هستند.

معاون زمین‌شناسی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور، به مصوبات کشور برای مدیریت منابع آبی در اواسط دهه ۹۰ اشاره و خاطرنشان کرد: قوانین تدوین و مصوب شد و این مصوبات بسیار عالی بود و به موازات آن کارهای پژوهشی در جریان بود، ولی آنچه که در این بین از دست دادیم، زمان بود و در روی زمین اتفاقات دیگری در حال رخ دادن بود.

شهبازی، با انتقاد نسبت به نحوه مصرف آب در کشور، با تاکید بر اینکه خروجی رویکرد ما نسبت به مصرف آب، وضعیت کنونی است، یادآور شد: در اواسط دهه ۹۰ اولین نقشه احتمالی فرونشست زمین منتشر شد و در آن زمان استان اصفهان در معرض ریسک خطر قرار داشت و اکنون این ریسک به خطر واقعی فرونشست تبدیل شده درحالی‌که از سال‌های قبل محققان در این‌باره تحقیق و نتیجه آن را اعلام کردند و در این زمینه سکوت نکردند.

وی با اشاره به گسترش فرونشست زمین در محیط‌های شهری با تاکید بر اینکه برای جبران آن در محیط‌های شهری کار زیادی نمی‌توان کرد، ادامه داد: باید امیدوار باشیم که گسترش فرونشست در کشور بیشتر از این میزان توسعه نیابد.

معاون زمین‌شناسی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور با اشاره به برخی از دستاوردهای این سازمان در زمینه ایجاد بانک اطلاعات در زمینه پدیده فرونشست زمین، افزود: میزان متوسط فرونشست زمین بین ۵ تا ۷ سانتی‌متر است و از اواخر دهه ۹۰ کشور وارد بحران فرونشست شد.

وی با اشاره به وقوع سیل در سال ۹۸، تاکید کرد: در حالی که در آن سال دو استان گلستان و لرستان در زیر آب بودند، ولی این سیل هیچ اثری بر روی آبخوان‌های کشور نداشت و این پیام ناخوشایند را به ما می‌دهد که گویا پیوند هیدرولوژی میان سطح زمین و زیر سطح قطع شده است.

معاون زمین‌شناسی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور، به وضعیت گسترش فرونشست در شهرها اشاره کرد و ادامه داد: ما همواره به استان سیستان و بلوچستان به دلیل وجود هامون از جنبه خطر فرونشست خوشبین بودیم، ولی در مطالعات سال ۱۴۰۰ مشاهده کردیم که این استان در جایگاه چهارم فرونشست زمین در کشور قرار گرفته است.

شهبازی دلیل وقوع پدیده فرونشست در استان سیستان و بلوچستان را برداشت آب از پیرامون و بستر هامون عنوان کرد و یادآور شد: کشور از سال ۷۷ تاکنون درگیر خشکسالی است و از آن زمان تاکنون فشار بر منابع آبی گسترش یافته، ضمن آنکه میزان تبخیر نیز بیشتر است و بعد از ۲۷ سال خشکسالی باید به این نتیجه برسیم که دیگر مساله، تغییر اقلیم و نه خشکسالی است.

وی با اشاره به وضعیت کلی کشور در زمینه فرونشست زمین، اجرای سریع طرح احیا و تعادل‌بخشی به عنوان سند بالادستی ملی، اعمال محدودیت شدید و توقف برداشت در نواحی بحرانی، شناسایی زیرساخت‌های تحت‌تاثیر و پهنه‌بندی ریسک، خطر و نواحی بحرانی فرونشست و توقف حفر چاه جدید و یا کف‌شکنی را از اقدامات با اهمیت بالا برای جلوگیری از این پدیده عنوان کرد.

معاون زمین‌شناسی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور افزود: پس از این اقدامات، نیاز است که در زمینه ارتقای آگاهی عمومی، طراحی زنجیره تولید مبتنی بر ارتقای عملکرد بهره‌وری آب، اطلاع‌رسانی برخط، استقرار سامانه ملی پایش مؤلفه‌های تاثیرگذار و تاثیرپذیر از فرونشست زمین اقدام شود.